

Prostitusjonens nye randsoner

Sugardating og webcamsex

Ida Elin Kock



INNHOLDSFORTEGNELSE

PROSTITUSJONENS NYE RANDSONER: SUGARDATING OG WEBCAMSEX	4
HVA ER SUGARDATING?	5
PRO SENTRET PÅ RICH MEET BEAUTIFUL	6
NÅR SUGARDATING KOM TIL NORGE	6
«ULOVLIGE» KJØNNSROLLER?	7
STUDENTKOBLINGEN	9
ER SUGARDATING PROSTITUSJON?	10
PROSTITUSJON ELLER IKKE?	13
WEBCAMSEX	13
WEBCAMSEX OG NORSK PROSTITUSJONSLOVGIVNING	14
PROSTITUSJONENS RANDSONER: ER DET GRUNN TIL BEKYMRING?	15
KILDER	16

Prostitusjonens nye randsoner: Sugardating og webcamsex

Prostitusjonsmarkedet er et marked i stadig forandring, det finner nye veier og tar til seg ny informasjonsteknologi. Det finnes i dag neppe noen flater der salg av sex ikke kan annonseres eller hvor avtaler ikke kan inngås. Store sosiale medier som Facebook og Instagram, nettsamfunn og dating-apper, brukes alle i større eller mindre grad til sexsalg. Samtidig har det tilkommet helt nye flater som beveger seg i randsonene mellom prostitusjon og dating, og mellom prostitusjon og pornografi. I denne rapporten vil vi derfor se nærmere på fenomenene sugardating og webcamsex, både hvordan disse fenomenene utarter seg, og hvordan de forholder seg til norsk lov på prostitusjonsfeltet. Denne rapporten er altså ikke en intervjustudie eller kartlegging av personene som er involverte i sugardating eller webcamsex. Snarere er den en utforskning av fenomenen som tangerer prostitusjon, gjennom analyse og sammenstillinger av medialt og annet materiale.

Fra Pro Sentrets ståsted er sugardating interessant av flere grunner. Ofte beskrevet som «gråsoneprostitusjon» i media, er det uten tvil slik at sugardating tangerer prostitusjon, men i hvilken grad og i hvilket omfang er imidlertid uklart. I tillegg mangler vi klarhet i hvordan fenomenet forholder seg til norsk lov, og det finnes heller ikke rettspraksis på feltet. Pro Sentret har merket en økt interesse for fenomenet, både i vårt informasjonsarbeid, fra storsamfunnet og via henvendelser fra allmenheten og media.

Blant Pro Sentrets brukere har kun noen få oppgitt at de driver med sugardating som en måte å treffe kunder på, og disse har alltid brukt sugardating i tillegg til å være aktive på de flater som åpent brukes til kjøp og salg av sex som for eksempel realescort.eu.¹ Samtidig er relasjoner som ligner på sugardating relativt vanlige, men de skjer utenfor sugardatingplattformene. Pro Sentret erfarer også at det blant brukere med rusproblematikk ikke er uvanlig å ha "kjæresten" som gir tilgang til rusmidler i bytte mot sex. Også langvarige kunderelasjoner kan ha karakteren av en sugardatingrelasjon, for eksempel når brukeren drar på ferie og lignende sammen med kunden.

Når det gjelder såkalt camming eller webcamsex er situasjonen noe annerledes. Å fremstille en video med seksuelt innhold er ikke ulovlig, heller ikke hvis overføringen skjer direkte via en videolink. Snarere er webcamsex interessant i forhold til praksis, det vil si hva utføreren faktisk gjør når han eller hun lager videoen og at det skjer i

¹ Det mest brukte nettstedet for annonsering av seksuelle tjenester i Norge.

sanntid. Pro Sentret er kjent med at mange brukere også selger videosnutter av seg selv og at de annonserer for dette på ulike eskortesider.

Hva er sugardating?

Begrepet sugardating har funnet veien inn i det norske vokabularet de siste årene. Sugardating er ikke nytt i seg selv, men de transformasjoner som har oppstått i møtet med informasjonsteknologi har gjort fenomenet både synlig og kjent på en måte det aldri tidligere har vært.

Opphavet til begrepene sugar baby og sugar daddy, som blir brukt for å beskrive aktørene i en sugardatingrelasjon, er uklart. En teori er at begrepene har sin opprinnelse i at den amerikanske sukkerimperiearvtager Adolph Spreckels 24 år yngre kone skal ha kalt manne sin «Sugar Daddy» i begynnelsen av 1900-tallet.² Først på 1920-talet var begrepet etablert i amerikansk språkbruk i betydningen eldre, rik mann med ung kvinnelig kjæreste.³ Det som i Norge omtales som sugardating i dag er imidlertid annerledes, men kjernen, det vil si eldre rik mann med ung kvinnelig partner, står fortsatt.

Sugarrelasjoner er vanlige i flere afrikanske land, og det finnes også forskning om dette. Her har vi dog valgt å fokusere på den type sugardating vi ser i Norge og Vesten, det vil si de som er fasilitert av forskjellige sugardatingnettsider.

Det finnes ikke norsk forskning om sugardating. Det er også lite internasjonal forskning og mesteparten av de publikasjoner som er tilgjengelige fokuserer på USA og amerikanske forhold. Mangelen på kunnskap om fenomenet gjør at mye av forestillingen om det baserer seg på en medial, ofte sensasjonalistisk, fremstilling.

Amerikanske Seeking Arrangement, som ble lansert i 2006, er på mange måter det nettstedet som lanserte sugardating slik vi kjenner det i Norge. Nettstedet er utformet omtrent som en alminnelig datingside, men forskjellen er at sugar daddies og -mamas forventes å oppgi formuen sin og sugar babies hva de forventer seg av økonomisk godtgjøring, et så kalt «allowance».

I Norge og Norden er det særlig to ledende aktører for sugardating: Danskeide Sugardaters og norskeide Rich Meet Beautiful. Begge nettstedene opererer internasjonalt og er registrert i henholdsvis Danmark og Malta. De er utformet omtrent som Seeking Arrangement, det vil si med mulighet for å oppgi «allowance» for sugar babies, samt formue for sugar daddies/mamas. I tillegg til disse nettstedene

² Gobind, J, du Plessis, G, 2015. *Sugar Daddy: The Student Attraction*.

³ Ibid.

finnes en rekke mindre aktører, og det er også mulig å bruke Seeking Arrangement i Norge.

Pro Sentret på Rich Meet Beautiful

Pro Sentret hadde i en kort periode⁴ i slutten av 2018 en profil som «sugar daddy» på Rich Meet Beautiful. Målet var ikke å prøve å kontakte brukere som var aktive på nettstedet, men å se på funksjonaliteten og for å lage et øyeblikksbilde av hvordan det så ut og hvem brukene var.

Det som kanskje var mest overraskende var hvor enkelt det var å opprette en profil, vi trengte ikke noen verifikasjon på vår identitet eller lignende for å starte profilen. Samtidig lå mange av profilene svært åpent med bilder som ikke var sladdet.⁵ Det var også forholdsvis mange mannlige sugar babies. Samtlige profiler Pro Sentret observerte rettet seg mot sugar daddies og noen få mot både kvinnelige og mannlige. Aldersspennet var relativt stort fra 18 år opp til 40-årene. De fleste sugar daddies/mamas anga formuen sin, men den var ikke nødvendigvis veldig høy, og de fleste sugar babies oppga hva de forventet av «allowance», oftest det laveste av de ulike trinn som fantes å velge mellom. Rich Meet Beautiful var vesensforskjellig fra rene eskortesider som for eksempel realescort.eu. Bildene som brukerne lastet opp var sjeldent overdrevent seksualiserende og viste heller ikke nakenhet i særlig høy utstrekning. Informasjonen som ble gitt i profilene var også svært sparsommelig, ofte kun yrke, kroppsform og hvorvidt en hadde et «kjærlighetsrede», altså et eget sted hvor man kunne treffes.

Pro Sentret opplevde at brukerinformasjonen på nettstedet var meget begrenset. Sannsynligvis foregår kommunikasjonen mellom brukere nesten utelukkende gjennom private meldinger. Å bruke profilen vår som en type taus observasjon, bedømte vi derfor som lite hensiktsmessig. Etter ca. en måned ble Pro Sentrets profil stengt, mest sannsynlig fordi vi ikke verifiserte profilen via de verifiseringsmetoder nettstedet tilbydde.

Når sugardating kom til Norge

Det er særlig to hendelser som har skrevet sugardating inn i norsk bevissthet, og startskuddet kom på mange måter med et tv-program. NRKs programserie *Innafor*, som tar for seg forskjellige tema og dilemmaer dagens unge kan utsettes for, sendte i begynnelsen av 2017 episoden *Kjøp meg*. Programleder Emma Clare Gabrielsen stiller spørsmålet «Har det å kapitalisere på seksualiteten sin blitt noe kult og spennende?»⁶.

⁴ Profilen ble etter cirka en måned lukket av nettstedet, mest sannsynlig for at vi ikke verifiserte identiteten vår med et facebook- eller googlekonto. Pro Sentrets profil var ikke en så kalt premium medlemskap, det vil si, vi betalte ikke for denne.

⁵ Noen profiler var kun åpne for verifiserte og betalende medlemmer. Dette gjaldt både "sugar daddies/mamas" og "sugar babies".

⁶ NRK, *Innafor: Kjøp meg*, januar 2017.

I episoden intervjuer Gabrielsen blant annet en eskorte og en ung kvinne som selger diverse tjenester som for eksempel sms med seksuelt innhold og «sexy» bilder. Det som kanskje fikk mest medial oppmerksomhet var det segment som omhandler sugardating. Gabrielsen intervjuer både en sugar baby og en sugar daddy og lager en profil på et kjent sugardatingnettsted.

Programserien ble møtt med mye kritikk, blant annet fordi den forholdt seg til temaene på en ukritisk måte og oppfordret unge til, snarere enn å avskrekke dem fra, å prøve ut de forskjellige fenomenene serien tok for seg.⁷ Noen uker etter programmet ble sendt, oppga et dansk sugardatingnettsted at de hadde sett en kraftig økning av norske brukere som de mente sammenfalt med sendingen av *Innafor*.⁸ Hvorvidt denne økningen virkelig skyldes tv-programmet eller andre forhold er umulig å si. Det er imidlertid klart at programmet ga både nettstedet og fenomenet ytterligere oppmerksomhet.

Hvorvidt programmet *Innafor* faktisk ledet til en økning av antallet personer som registrer seg på sugardatingnettsteder, og om flere studenter faktisk registrerte seg på Rich Meet Beautiful i håp om å slippe å ta opp studielån er umulig å si. Den økning i antallet brukere nettstedene har rapportert om er kun selvrapportert, og antallet registrerte brukere er antakeligvis mye høyere enn antallet aktive brukere. Klart er det likevel at fenomenet sugardating er noe som både provoserer og lokker, og at markedet er uoversiktlig og uregulert.

«Ulovlig» kjønnsroller?



Forbrukerombudet: – Sugardaddy-reklame ulovlig

Forbrukerombudet konkluderer med at reklamen for datingnettstedet Rich Meet Beautiful bryter klart med likeverdet mellom kjønnene og er ulovlig.

Eirin Venås Sivertsen
Journalist

Publisert 7 sep. 2017 kl. 11:26
Oppdatert 7 sep. 2017 kl. 13:08

Artikkelen er mer enn ett år gammel.

ULOVLIG REKLAME. Forbrukerombudet konkluderer med at reklamen for datingnettstedet Rich Meet Beautiful bryter klart med likeverdet mellom kjønnene og er ulovlig.
FOTO: ULRIKKE HALVØRSEN

Reklameplakaten til Rich Meet Beautiful. Faksimile fra NRK.

⁷ <https://www.side2.no/aktuelt/norsk-sugardating-nettsted-oker-kraftig-etter-nrk-program-4637496>,
<https://www.aftenposten.no/meninger/sid/i/WrxQL/utviklingen-er-skremmende-det-er-paa-hoey-tid-at-vi-snakker-om-sugardating-martine-halvorsen>

⁸ <https://www.side2.no/aktuelt/norsk-sugardating-nettsted-oker-kraftig-etter-nrk-program-4637496>

Noen måneder etter *Innafor: Kjøp meg* ble sendt, rullet en bil med tilhenger rundt i Oslos gater. På tilhengeren fantes en reklameplakat med teksten: «Hei studenter! 0 :- i studielån? Date en sugar daddy.» Plakaten var en reklame for det norske nettstedet Rich Meet Beautiful, et nettsted spesialisert på nettopp sugardating. Reklamen ble anmeldt til forbrukertilsynet og vekke stor debatt da den ansås å oppfordre til prostitusjon.⁹ Eier av nettstedet, gründeren Sigurd Vedal uttalte: «Jeg har ingen samvittighetskvaler. Rich Meet Beautiful er en nettside der 75 prosent av medlemmene er kvinner som søker suksessfulle menn. De kommer til oss. Jeg er veldig miljøbevisst, og jeg hadde hatt dårligere samvittighet av å kjøre bensinbil, sier Vedal.»¹⁰

På nettstedet til sugardaters.no kan vi lese:

«I forholdet mellom en Sugar Daddy og en Sugar Babe er kjønnsrollene oftest mer definerte og gammeldagse. Det er mannen som skjemmer bort, forsørger og gjør livet søtere for kvinnen hans. Kvinnen kan til gjengjeld konsentrere seg om å være en kvinne og skjemme bort mannen som hun er sammen med.

(...) En Sugar Daddy er en moden person med erfaring, som har styr på livet sitt og orden i økonomien, og ønsker å dele det han har med en vakker og kanskje en yngre kvinne. (---) En Sugar Babe er ikke en gullgraver, men en vakker kvinne som liker å være sammen med en moden og erfaren mann, som til gjengjeld sørger for at hun ikke kommer til å mangle noe på det materielle planet.»

Lengst ned i teksten står det at sugardatingrelasjonen også kan være en sugar mama og en mannlig sugar baby, men det er tydelig at teksten hovedsakelig koder sugarrelasjonen som den mellom en sugar daddy og en kvinnelig sugar baby.

Som nevnt fikk Forbrukerombudet i 2017 en mengde klager knyttet til markedsføringen av Rich Meet Beautiful, blant annet for seksualisering av kvinner og for å fremme prostitusjon. Ombudet vurderte de nevnte reklameplakatene, innlegg på Facebook, reklamefilmer på Youtube, samt nettsiden og bloggen knyttet til den. Konklusjonen ble at Rich Meet Beautifuls samtlige markedsføringstiltak brøt mot markedsføringslovens § 2 annet ledd: «Annonsør og den som utformer reklame, skal sørge for at reklamen ikke er i strid med likeverdet mellom kjønnene, og at den ikke utnytter det ene kjønns kropp eller gir inntrykk av en støtende eller nedsettende vurdering av kvinne eller mann.»

Forbrukerombudet skriver:

⁹ <https://universitas.no/nyheter/62629/sugardating-reklame-rettet-mot-studenter-vekker-op/>,

¹⁰ <https://www.aftenposten.no/osloby/i/RWELx/Sterke-reaksjoner-pa-sugardating-reklame-i-Oslo>

«(...) Ved vurderingen av om markedsføring er i strid med god markedsførings-skikk skal det legges vekt på om den krenker allmenne etikk- og moraloppfatninger, eller om det er brukt støtende virkemiddel. I denne saken vil markedsføringstiltakene lett anses for å krenke allmenne etikk- og moraloppfatninger, blant annet ved å lede tanken hen på at kvinner skal være intimt og seksuelt tilgjengelige for menn mot å «motta lomme penger» og andre former for kompensasjon.»¹¹

Reklamene, og i videre forstand også fenomenet, anses altså å bryte mot norske etikk- og moraloppfatninger. Ideen om den velstående eldre mannen med en ung og pen kvinne er neppe forenlig med norske verdier om kjønnssegalitet, og det er heller ikke relasjoner som baserer seg på en eller annen form for transaksjon. Samtidig finnes det i noen grad en aksept for eldre menn med betydelig yngre kvinnelige partnere, noe som ikke nødvendigvis kan sies om det motsatte, det vil si en eldre kvinne med en yngre mann, der økonomiske fordeler gis til den yngre parten.

Forbrukerrådet skriver også at man i sin vurdering ser at Rich Meet Beautifuls tjeneste potensielt kan falle innenfor Straffelovens § 315, å fremme andres prostitusjon, men at vurderingen ligger hos påtalemyndighetene og utenfor ombudets mandat.

Studentkoblingen

Bekymringen for at universitetsstudenter skal lokkes inn i prostitusjon er ikke ny. Oppslag som «Studentene som selger sex: Noen studenter har deltidsjobb på Rimi. Universitas har møtt studentene som heller vil tjene 10 000 kroner på to timer»¹², forekommer jevnlig i norsk media.

Reklameplakatene til nettstedet Rich Meet Beautiful rettet, eller ga i hvert fall inntrykk av å rette seg mot studenter. Det spesifikt å ha studenter som målgruppe er noe som går igjen blant sugardatingplattformene. Seeking Arrangement har fra starten rettet seg aktivt mot studenter: Hvis en sugar baby registrer seg med en .edu-mailadresse¹³ får hun eller han et gratis premium medlemskap.¹⁴

Grunnen til den mediale bekymringen for studenters deltakelse i sexsalg er uklar, men kan være koplet til en uro for at grupper som tidligere ikke har vært involvert i prostitusjon skal lokkes inn via prostitusjonslignende fenomener som sugardating. I

¹¹ Brev fra Forbrukerombudet til Digisec Media Ltd, 06.09.2017, hentet fra <https://www.forbrukertilsynet.no/content/2017/09/Vedr%C3%B8rende-markedsf%C3%B8ring-av-nettdatingstjeneste.pdf>

¹² <https://universitas.no/sak/58011/studentene-som-selger-sex/> <https://www.dagbladet.no/kultur/norsk-student-selger-sex---har-du-solgt-kroppen-din-er-det-ingen-vei-tilbake/66640252>

¹³ .edu brukes i e-mailadresser av amerikanske universitet.

¹⁴ <https://www.seeking.com/sugar-baby-university/usa>

tillegg kan mediestunt som Rich Meet Beautifuls plakater tenkes å lede til en frykt for normalisering av kommersiell sex.

Basert på Pro Sentrets erfaring, er antallet studenter som oppsøker tiltaket svært lavt, og vi har heller ikke sett en økning i forbindelse med de seneste årenes oppsving i sugardating. Vi kan dermed ikke se en «sugardatingeffekt» blant besøkende på Pro Sentret.

Utenlandsk forskning har beskrevet hvordan høye avgifter på universitetsstudier og studiegjelden de genererer, kan gjøre sugardating attraktivt for universitetsstudenter.¹⁵ Når det gjelder norske og skandinaviske forhold, med gratis universitetsstudier og gunstige finansieringsordninger, er situasjonen annerledes. Samtidig er studenters økonomi ofte lite romslig, og for noen kan sugardating muligens være en attraktiv måte å få tilgang på en livsstil som ellers ikke ville ha vært tilgjengelig.

Hvor mange universitetsstudenter som faktisk selger sex vet vi ikke. En britisk studie av 6773 studenter viste at 2,4 % av de mannlige studentene og 1,3 % av de kvinnelige hadde erfaring med prostitusjon, referert til som direct sex work i rapporten. Dette gjaldt erfaring gjennom hele livsløpet, så sannsynligvis var antallet studenter som var aktive i prostitusjon lavere.¹⁶ Det er viktig å poengtere at disse funnene ikke nødvendigvis er overførbare til norske forhold. I deler av Storbritannia er universitetsavgiftene svært høye, og muligheten til å finansiere studier med gunstige studielån og stipend mer begrenset.

Er sugardating prostitusjon?

En elev på ungdomsskolen som kaller en medelev for hore mener sannsynligvis ikke en person som har seksuell omgang mot vederlag, men ønsker å nedverdige medeleven gjennom bruk av et stigmatiserende uttrykk. Prostitusjon og beslektede begreper brukes i dagligtale på en måte som innebærer noe annet enn lovens definisjon. Som vist blir sugardating ofte sammenlignet med prostitusjon eller gråsoneprostitusjon, men hvordan forholder egentlig sugardatingrelasjonen seg til norsk prostitusjonslovgivning?

Sugardating blir ofte referert til som gråsoneprostitusjon. Begrepet er imidlertid uklart og dårlig definert. I den danske rapporten Unge til salg defineres gråsoneprostitusjon som:

¹⁵ Motyl, J. 2013. Trading Sex for College Tuition: How Sugar Daddy "Dating" Sites May Be Sugar Coating Prostitution.

¹⁶ Sagar, T. et al. (2016). Student involvement in the UK sex industry: motivations and experiences.

«salg og bytte av seksuelle tjenester», men at den: «adskiller sig fra »almindelig« prostitution, da det her er tale om: » en handling, hvor mindst to handlende personer på markedsmæssige betingelser køber og sælger en seksuel ydelse mod betaling.«¹⁷

Definisjonen ovenfor viser noen av vanskelighetene med å prøve å skille mellom prostitusjon og gråsoneprostitusjon. Det at «markedsmessige betingelser» må være til stede for å telle som prostitusjon er ikke noe kriterium i følge norsk lov. Ergo sammenfaller «gråsoneprostitusjon», som det blir beskrevet i den danske rapporten, med norsk lovs definisjon av prostitusjon:

§ 316 Kjøp av seksuelle tjenester fra voksne

Med bot eller fengsel inntil 6 måneder eller begge deler straffes den som

a) skaffer seg eller en annen seksuell omgang eller handling ved å yte eller avtale vederlag,

b) oppnår seksuell omgang eller handling ved at slikt vederlag er avtalt eller ytet av en annen, eller

c) på den måten som beskrevet i bokstav a eller b får noen til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv

Er den seksuelle omgang eller handling skjedd på en særlig krenkende måte, uten at forholdet straffes etter strengere bestemmelser, er straffen bot eller fengsel inntil 1 år.

At man med gråsoneprostitusjon mener noe som skjer utenfor tradisjonelle prostitusjonsarenaer er ikke av betydning for hvorvidt det teller som prostitusjon i lovens forstand. Gråsoneprostitusjon er derfor et problematisk begrep, men illustrerer samtidig noen av vanskelighetene med å definere hva prostitusjon faktisk er.

Sugardating baserer seg på ideen om en eller annen form for økonomisk eller annen fordel i bytte mot selskap og/eller sex. Hva dette vederlaget består av varierer sannsynligvis veldig, fra et så kalt «allowance», en månedlig betaling av ulik størrelse, til en middag på en flott restaurant. Sugarrelasjonen forutsetter en form for økonomisk transaksjon eller egentlig et gode, men vederlaget kan være lite definert og skje gjennom en lengre tidsperiode.

¹⁷ Weiskopf, Kristine Valentin. 2015. Unge til salg: Et prosjekt om gråzoneprostitusjon blandt utsatte barn og unge.

Det er nettopp vederlaget som gjør sugardating interessant i forhold til norsk lovs definisjon av prostitusjon. Men hva betyr egentlig vederlag i denne konteksten? I forarbeidene til straffelovens § 316 står det:

«Vederlagets form er uten betydning. I tillegg til penger kan bl.a. alkohol, narkotika og andre gjenstander eller tjenester omfattes. Det kreves ikke at avtalen om vederlag har kommet eksplisitt til uttrykk. Avgjørende er om forutsetningen om vederlag har vært forstått av de involverte. Såfremt bindeleddet mellom partene i all hovedsak er selve utvekslingen av seksuell omgang eller handling mot vederlag, er forholdet omfattet av bestemmelsen. Også «faste» kundeforhold omfattes.¹⁸

I følge denne definisjon finnes det ikke noe som tilsier at sugardating ikke er å regne som prostitusjon, dersom seksuell omgang eller handling har funnet sted. Det kreves ikke en eksplisitt avtale, kun at vederlaget er en forutsetning for den relasjon som finner sted. Det fremgår også at faste kundeforhold omfattes, ettersom Justisdepartementet har valgt ikke å inkludere i prostitusjonsdefinisjonen at en relasjon må være «tilfeldig» (les: kortvarig) slik tilsvarende svensk lov gjør. Begrunnelsen for utelatelsen var nettopp å fange opp faste kundeforhold i prostitusjonsdefinisjonen, samtidig som problematikken med avgrensingen opp imot «vanlige» parforhold blir adressert:

«Faste forhold som i større grad har karakter av vanlige parforhold, faller utenom. Vurderingstemaet er om det er tale om kjøp og salg av seksuelle tjenester.»¹⁹

Hva «karakter av vanlige parforhold» betyr blir ikke nærmere forklart i forarbeidene, men det er interessant å se dette opp mot sugardating. En sugarrelasjon er nok i utgangspunktet ikke et spørsmål om rent kjøp og salg av sex. Samtidig er det en relasjon som bygger på forventningen om en eller annen form for økonomisk kompensasjon, eller et gode, i bytte mot intimitet og ikke sjeldent sex.²⁰ Ut i fra hva Pro Sentret kan se, er sugardatingrelasjonene oftest mer langvarige enn en sexkjøpsrelasjon og bærer følgelig mer preg av å være et fast forhold. Er sugardating da sammenlignbart med parforhold der den ene parten forsørger den andre, noe som ikke er ulovlig, eller er det en utveksling av en seksuell tjeneste mot en eller annen form for vederlag? Her er det nødvendig med en oppklaring fra lovgivers side.

¹⁸ Ot.prp. nr. 48

¹⁹ Ot.prp. nr. 48

²⁰ Det finnes ikke noe som tilsier at en sugarrelasjon må innefatte sex, men basert på den dokumentasjon som finnes er det sannsynligvis oftest slik.

Prostitusjon eller ikke?

Sugardating, i den form vi ser i Norge i dag, er et relativt nytt fenomen. Samtidig kan dette fenomenet innebære en ny arena for sexsalg, ikke minst blant unge. For eksempel har svensk politi hatt fokus på sugardatingnettsteder over en lengre periode, og da særlig for å fange opp mindreårige eller unge som bruker disse.²¹ Pro Sentret har også merket en økt interesse for fenomenet i sitt informasjonsarbeid, ikke mist fra elever på videregående skoler, og behovet for en oppklaring av hvordan sugardating plasserer seg i forhold til norsk prostitusjonslovgivning er stort.

Interessant i denne sammenhengen er hvordan andre land har forholdt seg til tematikken. Sigurd Vedal, som står bak nettstedet Rich Meet Beautiful, har ekspandert nettstedet sitt til flere europeiske land og brukt samme reklamestunt. I 2019 ble han idømt seks måneders betinget fengsel i Belgia for å ha «oppfordret til prostitusjon». I tillegg skal han personlig betale en bot på 24 000 euro, og hans bedrift en bot på 240 000 euro.²²

Webcamsex

Til forskjell fra sugardatingplattformene, som er relativt nye, har seksuelle tjenester via en direkte videolink eksistert helt fra internettets begynnelse. På mange måter kan webcamsex eller "camming" sammenliknes med porno. En bruker betaler en aktør, ofte kalt "cam girl/boy", for å produsere en videosnutt med seksuelt innhold. Forskjellen består i at dette skjer i sanntid og produseres spesifikt for den eller de som skal se og som betaler for den.

Det finnes en mengde nettsteder for webcamsex, og Pro Sentret har ikke i denne omgang prøvd å kartlegge hvilke sider som er mest brukt blant norske konsumenter, men klart er det at de største leverandørene av disse tjenestene opererer fra utenlandske servere.

Internasjonal forskning har vist at markedet for webcamsex er relativt mettet og at konkurransen mellom aktørene er svært stor.²³ For å skille seg ut på disse nettstedene og for å lokke til seg betalende kunder tilbyr aktørene mer og mer ekstreme tjenester.²⁴

Flere av Pro Sentrets brukere oppgir at de selger videosnutter i tillegg til andre seksuelle tjenester. En utvikling vi har sett i løpet av de siste årene er at på den

²¹ <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6777714>,
<https://www.svt.se/nyheter/granskning/ug/detta-ar-sugardejting-prostitution-i-lyxforpackning>

²² <https://www.brusselstimes.com/brussels/56370/brussels-fine-richmeetbeautiful-sugar-daddy-dating-site-norwegian/>

²³ van Doorn, N & Velthuis, O. (2018). A good hustle: the moral economy of market competition in adult webcam modeling, *Journal of Cultural Economy*.

²⁴ Ibid.

desiderert største nettiden for annonsering for seksuelle tjenester i Norge, realescort.eu, tilbyr mange annonsører også videosnutter.²⁵ Dette er altså ikke "ren" webcamsex, annonsørene tilbyr andre tjenester i tillegg, men er et eksempel på at webcamsex ikke kun tilbys på spesielle nettsider.

En av Pro Sentrets bekymringer knyttet til denne utviklingen handler om selgerens personvern. Innhold på internettet blir så å si værede der for alltid, og hvis vedkommende ikke skjuler identiteten sin godt nok, kan det være problematisk for ham eller henne. I tillegg finnes det også her uklarheter i forhold til annen norsk lovgivning. Men kan det finnes tilfeller der webcamsex er å regne som prostitusjon?

Webcamsex og norsk prostitusjonslovgivning

I utgangspunktet kan det være enklere å sammenlikne webcamsex med pornografi, og ikke prostitusjon. Å produsere, distribuere eller medvirke i pornografi er ikke ulovlig, heller ikke hvis det skjer via direkte videolink, såfremt det holdes innenfor norsk lov på området:

§ 317 Pornografi

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som

- a) utgir, selger eller på annen måte søker å utbre pornografi,*
- b) innfører pornografi med sikte på utbredelse,*
- c) overlater pornografi til personer under 18 år, eller*
- d) holder offentlig foredrag eller istandbringer offentlig forestilling eller utstilling med pornografisk innhold.*

Med pornografi menes i denne paragrafen kjønnslige skildringer som virker støtende eller på annen måte er egnet til å virke menneskelig nedverdiggende eller forrående, herunder kjønnslige skildringer hvor det gjøres bruk av lik, dyr, vold og tvang. Som pornografi regnes ikke kjønnslige skildringer som må anses forsvarlige ut fra et kunstnerisk, vitenskapelig, informativt eller lignende formål. ²⁶

I noen tilfeller kan dog webcamsex bevege seg inn på prostitusjonslovgivningens område. Unikt for den norske lovgivningen på prostitusjonsfeltet, er at den også omfatter det å betale en person for å ha seksuell omgang med seg selv.²⁷ Det er viktig å merke seg at dette utelukkende handler om seksuell omgang, det vil si en aktivitet

²⁵ Per dato 29.11.2019 tilbød 89 av 1103 annonsører videosnutter på Real Escort.

²⁶ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28/KAPITTEL_2-11#%C2%A7311

²⁷ "c) på den måten som beskrevet i bokstav a eller b får noen til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv." https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28/KAPITTEL_2-11#%C2%A7311

som er å likestille med samleie.²⁸ Et eksempel på dette kan være hvis en kjøper får en selger til å penetrere seg selv med en gjenstand.

Det finnes ikke noe nedfelt i forarbeidene til Lov om seksualbrudd som tilsier at dette kun gjelder hvis begge partene, kjøper og selger, befinner seg i samme rom. Satt opp i mot det som skjer i en webcamsexsituasjon er dette interessant.

Prostitusjonens randsoner: er det grunn til bekymring?

I forbindelse med tv-programmet *Innafor*, ble en surveyundersøkelse utført av Norstat på oppdrag av NRK. Blant respondentene, menn og kvinner mellom 18 og 30 år, sa nesten halvparten (42 %) seg enig eller delvis enig i at salg og kjøp av seksuelt innhold på nett var greit.²⁹ Å skrive inn sugar baby i søkeboksen på Youtube genererer mengder med innhold, fra sugar babies som gir tips og råd om hvordan de maksimaliserer profitten sin, til reportasjer og tabloide intervjuer med både sugar babies og -daddies. Sugardating og webcamsex er bokstavelig talt et tastetrykk unna, og den mediale oppmerksomheten har gjort fenomenene kjente for nordmenn flest. Hvorvidt denne tilgjengeligheten faktisk påvirker antallet personer som driver med disse aktivitetene er umulig å si, men det er heller ikke usannsynlig at eksponeringen kan lede til at flere prøver.

Det er viktig å huske på at penger og inntekt hovedsakelig er årsaken til at personer selger sex. Til tross for at sugardating og webcamsex fremstilles som noe annet enn prostitusjon, er penger og andre goder selve insitamentet også for disse randsonefenomenene. Presset på å kjøpe dyre forbruksvarer som for eksempel mobiltelefoner og merkeklær er merkbart til stede for alle, og særlig sugardating fremstilles som en glamorøs og enkel måte å få tilgang til en livstil som ellers ikke ville ha vært mulig. Erfaringsmessig vet vi at personer som befinner seg i prostitusjon, som oftest ikke starter med rene økonomiske transaksjoner. Vi vet for eksempel at unge ofte begynner sine prostitusjonskarrierer gjennom bytterelasjoner, det vil si at sex utveksles mot ulike goder som rusmidler, klær og husly.³⁰ Fra Pro Sentrets ståsted er det kanskje fremfor alt sugardatingens og webcamsexens potensiale for å fungere som inngangsport til en prostitusjonskarriere som bekymrer, særlig for sårbare unge. Når det gjelder webcamsex kommer i tillegg risikoen med å dele bilder med seksuelt innhold av seg selv på internett. Vi kjenner til flere tilfeller hvor personer har blitt presset for penger på bakgrunn av bilder som har blitt brukt i annonsering på forskjellige «eskortenettsteder».³¹ Det er ingen grunn til å tro at tilsvarende ikke kan skje med personer som selger webcamsex.

²⁸ Ot.prp. nr. 48

²⁹ https://www.nrk.no/dokumentar/xl/_selger-heller-raeva-pa-nett-enn-a-ga-pa-nav-1.13320517

³⁰ Bjørndal, U, 2017. Sex som kapital. Om unge som bytter sex: Utforsking av seksualitet, sårbarhet, grenser og press.

³¹ En hjemmeside som brukes for å annonsere for seksuelle tjenester.

Rich Meet Beautiful har siden Pro Sentret begynte med dette arbeidet helt skiftet formål, fra sugardating til så kalt «millionærdating» og hevder nå at de er ledende på denne formen for dating. Bedriften har altså beveget seg mot mer alminnelig dating, dog fortsatt med fokus på at den ene parten har stor formue. Eksakt når denne endringen skjedde har Pro Sentret ikke klart å finne ut, men det er rimelig å anta at den er en respons på saksøkningen av bedriften fra det belgiske rettsvesenet som nevnt tidligere i denne rapporten. Denne form for «hvitvasking» av en av de største aktørene på feltet, sender også et tydelig signal til både det norske rettsvesen og til samfunnet i stort, at sugardating ikke nødvendigvis er en uskyldig form for dating.

I takt med at nye fenomener, som ligger i grenselandet mellom alminnelige relasjoner og kommersiell sex oppstår, må regelverket tilpasses for å tydeliggjøre for aktuelle aktører hva som ligger utenfor og hva som ligger innenfor lovgivningen. Sugardating befinner seg i randsonen mot hva som kan regnes som bytte eller kjøp av seksuelle tjenester. Det er åpenbart at visse typer webcamsex også befinner seg i denne randsonen. Vi trenger derfor en oppklaring, fra lovgivers side, på hvordan begge disse fenomenene plasserer seg i forhold til norsk prostitusjonslovgivning.

Kilder

Bjørndal, Ulla, 2017. Sex som kapital. Om unge som bytter sex: Utforskning av seksualitet, sårbarhet, grenser og press. Oslo: Pro Sentret

van Doorn, Niels & Velthuis, Olav, 2018. *A good hustle: the moral economy of market competition in adult webcam modeling*, *Journal of Cultural Economy*, 11:3, 177-192, DOI:10.1080/17530350.2018.1446183

Gobind, Jenni, du Plessis, Graham, 2015. Sugar Daddy: The Student Attraction. *Gender & Behaviour* 2015, 13(2), 6720-6729

Motyl, Jaqueline, 2013. *Trading Sex for College Tuition: How Sugar Daddy "Dating" Sites May Be Sugar Coating Prostitution*. *Penn State Law Review* 117 (2013):927-57

Ot.prp. nr. 48 (2007–2008). Om lov om endringer i straffeloven 1902 og straffeprosessloven (kriminalisering av kjøp av seksuell omgang eller handling mv.)

Sagar, T., Jones, D., Symons, K., Tyrie, J., & Roberts, R. (2016). *Student involvement in the UK sex industry: motivations and experiences*. *BRITISH JOURNAL OF SOCIOLOGY*, 67(4), 697–718.

Weiskopf, Kristine Valentin. 2015. Unge til salg: Et prosjekt om gråzoneprostitusjon blandt utsatte barn og unge.

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28/KAPITTEL_2-11#%C2%A7311

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28/KAPITTEL_2-11#%C2%A7311

<https://tv.nrk.no/serie/innafor/2017/MDDP12100216/avspiller>

<https://www.side2.no/aktuelt/norsk-sugardating-nettsted-oket-kraftig-etter-nrk-program-4637496>

<https://www.aftenposten.no/meninger/sid/i/WrxQL/utviklingen-er-skremmende-det-er-paa-hoey-tid-at-vi-snakker-om-sugardating-martine-halvorsen>

<https://www.side2.no/aktuelt/norsk-sugardating-nettsted-oket-kraftig-etter-nrk-program-4637496>

<https://universitas.no/nyheter/62629/sugardating-reklame-rettet-mot-studenter-vekker-op/>

<https://www.aftenposten.no/osloby/i/RWELx/Sterke-reaksjoner-pa-sugardating-reklame-i-Oslo>

<https://www.forbrukertilsynet.no/content/2017/09/Vedr%C3%B8rende-markedsf%C3%B8ring-av-nettdatingstjeneste.pdf>

<https://universitas.no/sak/58011/studentene-som-selger-sex/>

<https://www.dagbladet.no/kultur/norsk-student-selger-sex---har-du-solgt-kroppen-din-er-det-ingen-vei-tilbake/66640252>

<https://www.seeking.com/sugar-baby-university/usa>

<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6777714>

<https://www.svt.se/nyheter/granskning/ug/detta-ar-sugardejting-prostitution-i-lyxforpackning>

<https://www.brusselstimes.com/brussels/56370/brussels-fine-richmeetbeautiful-sugar-daddy-dating-site-norwegian/>

https://www.nrk.no/dokumentar/xl/_-selger-heller-raeva-pa-nett-enn-a-ga-pa-nav-1.13320517

ISBN:

Pro Sentret/Velferdsetaten 2020

